

Fellessak 3/20 Kvote for betinget skadefelling av ulv i region 4 og region 5, 2020-2021.

Sekretariatene i region 4 og 5 anbefaler overfor rovviltnemndene at det fattes vedtak om:

- **Kvote for betinget skadefelling av ulv med en kvote på inntil 8 dyr.**
-

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, legger rammen for forvaltningen av naturressursene, jf. § 1. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv. Region 5 og region 4 har et felles ansvar for nasjonalt bestandsmål på 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5 (bestandsmålet for ulv skal oppnås i fellesskap mellom region 4, Oslo, Akershus og Østfold og region 5 Hedmark). Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering av om nemnda har myndighet legges data om siste års yngling for brunbjørn og ulv til grunn, mens gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger legges til grunn for gaupe og jerv, jf. § 7

første ledd, fjerde og femte punktum. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Rowiltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rowilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rowilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rowilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rowiltforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Rowiltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. henholdsvis §§ 8 og 13 i rowiltforskriften. Fellingstillatelse gis av Fylkesmannen innenfor den kvote og på de vilkårene som er satt, jf. § 9, samt føringer gitt i rowiltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum.

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut fra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

Vedtak om skadefelling er frikoblet fra grunneierretten.

Bestandssituasjonen for ulv

For den sør-skandinaviske bestanden av ulv er de siste opplysningene om bestandssituasjonen sammenstilt i rapporten *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2018-2019*. Rapporten er utarbeidet på oppdrag av Miljødirektoratet i Norge og Naturvårdsverket i Sverige. Kartlegging av valpekull og antall ulver i Skandinavia foregår hver vinter i perioden fra 1. oktober til 31. mars. Bestandsstørrelsen på ulv i Sverige beregnes på bakgrunn av antall registrerte valpekull, mens i den norske delen av bestanden kartlegges alle individer ved sporing og DNA-analyser. I overvåkingssesongen 2018-19 ble det registrert 38 kull med ulvevalper født i Skandinavia i 2018, hvorav 27 i helsvenske revir, fem i helnorske revir og seks i revir på tvers av riksgrensen mellom Norge og Sverige. Vinteren 2018-2019 ble den skandinaviske totalbestanden beregnet til 380 ulver (95% CI: 300-494), beregningen tar ikke hensyn til dødelighet gjennom registreringssesongen.

Det ble påvist 64-66 ulver med helnorsk tilhold. I tillegg er 40-41 ulver påvist med tilhold på tvers av riksgrensen. Dersom grenseulver fordeles mellom landene med halvparten til hvert land, gir dette en norsk delbestand på totalt 84-87 ulver vinteren 2018-2019, før døde ulver i perioden er fratrukket.

For den norske delen av bestanden finnes det oppdaterte opplysninger om bestandssituasjonen for ulv gjennom de foreløpige statusrapportene som utarbeides gjennom vintersesongen. De siste opplysningene per dags dato er rapporten "Ulv i Norge pr 20. mars 2020 – Foreløpige konklusjoner for vinteren 2019-2020. Rapport 3", se vedlegg. Rapporten er utarbeidet av Høgskolen i Innlandet på oppdrag fra Rovdata. Opplysningene nedenfor er hentet fra denne rapporten.

For registreringssesongen 2019-2020 er det pr. 20. mars dokumentert totalt 97 - 101 ulver med helt eller delvis tilhold i Norge. 13 av disse er døde som følge av irregulær avgang (skadefelling, lisensfelling, påkjørsel). Når en trekker fra de som har gått ut som følge av irregulær avgang, er det så langt i vinter registrert 84 – 88 ulver med helt eller delvis tilhold i Norge, hvorav 43 ulver med helnorsk tilhold. Tilsvarende tall fra foregående registreringssesong var 82-85 ulver med helt eller delvis tilhold i Norge etter fratrukk av kjente døde dyr, hvorav 48-50 ulver med helnorsk tilhold. Dette betyr at samlet antall dyr med helt eller delvis tilhold i Norge er på samme nivå, mens antallet som bare har tilhold i Norge er noe lavere enn i fjor.

Hittil i vinter er det dokumentert seks sikre valpekull i helnorske revir (mot fem i 2018/2019) og fem valpekull i grenserevir (samme som i 2018/2019). De seks ynglingene innenfor helnorske revir har alle skjedd innenfor ulvesona, i revirene Letjenna, Hernes, Kynna, Mangen, Aurskog og Østmarka (hvorav Letjenna-reviret ble tatt ut under lisensfelling). Også for de fem ynglingene i grenserevir er arealene på norsk side innenfor ulvesona.

Valpekull er bekreftet i seks (ett av disse er tatt ut) helnorske og fem grenserevir. Når grenserevir vektlegges med 0,5, tilsvarer dette 8,5 ynglinger.

Kjent avgang av ulv

I perioden 1. mai 2019 til 6. april 2020 er det kjent avgang på i alt 20 ulver på landsbasis, hvorav 16 individer er felt i region 5 (Hedmark). Tilsvarende tall fra 1. mai 2018 til 6. april 2019 var på 26 ulver i avgang, hvorav 15 dyr felt i Hedmark, 2 i Akershus og 2 i Østfold.

Tap og skadesituasjon for husdyr og tamrein på beite

På landsbasis er det i 2019 erstattet 1460 sau som tapt til ulv. Av disse er 466 knyttet til Innlandet (hvorav 368 i region 5 Hedmark), og 46 knyttet til Oslo Viken (hvorav 44 i region 4 Oslo, Akershus, Østfold).

I region 5 er tapene til ulv i 2019 særlig knyttet til skadesituasjon i Nord-Østerdal øst for Glomma. I region 4 gjelder de erstattede dyrene tap i Nannestad, Gjerdrum og Lunner kommuner.

Erstatningsomgangen for tap av tamrein til rovvilt 2018/2019 er ikke ferdigstilt enda, men det er i Elgå reinbeitedistrikt dokumentert 4 tamrein tapt til ulv høsten 2019. Disse tapene er knyttet til en finsk-russisk innvandrer som ble bedøvet og flyttet til Kongsvinger.

Tapstallene varierer mye mellom år, men det er årvisse tap av beitedyr til ulv både i region 4 og region 5.

I 2019 behandlet Fylkesmannen i Innlandet 30 søknader om fellingstillatelse på ulv (nye eller forlengelser), hvorav 22 gjaldt region 5. Fylkesmannen ga fellingstillatelse i 25 tilfeller, mens 5 søknader ble avslått. 3 dyr ble felt, i tillegg ble 2 dyr felt i november under skadefelling i regi av SNO.

Fylkesmannen i Oslo Viken behandlet 2 søknader om fellingstillatelse på ulv i 2019. I begge tilfeller ble det gitt fellingstillatelse. Ingen dyr ble felt på skadefelling i Oslo Viken i 2019.

Vurderinger fra sekretariatene i region 4 og 5

Om rovviltnemndenes myndighet

Rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv baseres på dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Vurdering om nemndene har myndighet skal baseres på siste offisielle statusrapport fra 2018-2019 (11. juni 2019):

«*Bestandsovervåking av ulv vinteren 2018-2019. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2019*». Ifølge denne rapporten er det påvist seks helnorske ynglinger og fem i svensk-norske grenserevir i registreringsperioden for 2018-2019. Etter fordeling av grenserevirene (0,5 pr revir) tilsvarer dette 8,5 ynglinger i Norge. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet og nemndene har myndighet til å vedta kvote.

Om hjemmelsgrunnlaget etter nml § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter nml. § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det beiter et stort antall sau og storfe i region 4 og 5, i tillegg til tamrein i region 5. Det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av ulv i begge regioner. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. For region 4 og 5 samlet ble det i 2019 erstattet til sammen 412 sau som tapt til ulv. Sekretariatene legger til grunn at det med stor grad av sannsynlighet kan oppstå skade på både sau og tamrein i kommende beitesesong. Vilket i nml § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Skadene på beitedyr skjer i stor grad i de beiteprioriterte områdene, men det forekommer også skader innenfor ulvesonen, og i andre områder der hensynet til rovviltet skal vektlegges. Det beiter et stort antall beitedyr i de to regionene. Erfaringene fra foregående år har vist at det i liten grad er mulig å forutsi hvor skadesituasjoner kan oppstå. Sekretariatene ser ikke at det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av ulv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. I overvåkingssesongen 2018-19 ble det registrert 38 kull med ulvevalper født i Skandinavia i 2018, hvorav 27 i helsvenske revir, fem i helnorske revir og seks i revir på tvers av riksgrensen mellom Norge og Sverige. Vinteren 2018-2019 ble den skandinaviske totalbestanden beregnet til 380 ulver (95% CI: 300-494).

Sekretariatene viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Fylkesmennene må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Eventuelle iverksettinger av tillatelse til betinget skadefelling vil i første rekke rette seg mot prioriterte beiteområder. De skadegjørende individene i prioriterte beiteområder er streifdyr eller innvandrende dyr som prøver å etablere seg i områder der slik etablering ikke er ønskelig. I denne sammenheng anser sekretariatene at et vedtak om kvote for skadefelling ikke kan sies å true bestandens overlevelse.

Om kvote for betinget skadefelling av ulv

Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf. naturmangfoldloven § 8. Ulvebestanden er godt undersøkt med årlige sporinger, og man har dermed god oversikt over svingningene i bestanden, jf. Rapporten *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2018-2019. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 1-2019*, samt den foreløpige statusrapporten for ulv i Norge av 20. mars 2020.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemndene kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Etter sekretariatets oppfatning vil et sentralt punkt i vurderingene være kravet til at det skal sannsynliggjøres, jf. kommentaren til rovviltforskriften § 7, om at “bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen”.

Fra og med 2015 har bestanden hvert år ligget over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. I 2018 ble det påvist fem helnorske ynglinger og seks i grenserevir. Så langt er det for 2019 påvist yngling i seks helnorske revir (ett av disse er tatt ut) og fem ynglinger i grenserevir.

Sekretariatene viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at tillatelse til betinget skadefelling i all hovedsak vil være aktuelt for dyr som oppholder seg i viktige beiteområder for husdyr og tamrein. Terskelen for å iverksette betinget skadefelling innenfor ulvesona er høy. Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Fylkesmannen rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak og eventuell forekomst av genetisk viktig individ.

Den 19. mars 2019 vedtok Klima- og Miljødepartementet å endre lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen. Perioden ble endret fra 1. oktober til og med 31. mars til 1. desember til og med 31. mai. Per dags dato (10. april 2020) gjenstår det 7 dyr på lisensfellingskvoten av ulv utenfor ulvesonen. Ved en eventuell felling av flere dyr under lisensfelling må de trekkes fra skadefellingskvoten.

For perioden 1. juni 2019 – 15. februar 2020 ble det vedtatt en kvote på 8 dyr for betinget skadefelling. Innenfor region 4 og 5 ble fem dyr felt på skadefelling, hvorav to ble felt av SNO i november. I samme periode foregående sesong (2018-2019) ble det felt fem dyr på skadefelling.

Erfaringer fra tidligere år tilsier at en skadefellingskvote på 8 dyr kan være nødvendig for å kunne forbygge skader på husdyr gjennom hele beitesesongen. Som følge av endret lisensfellingsperiode kan det være behov for å iverksette skadefelling helt frem mot 1. desember. Dette gjelder spesielt i beiteområder for rein.

Ut fra bestandsutviklingen, og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde individer som oppholder seg utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, anser sekretariatene at en kvote for betinget skadefelling på 8 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatene anser at et uttak av 8 ulver på skadefelling ikke vil være til hinder for mulighetene til å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på ulvens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7.

Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

I henhold til rovviltforskriften § 8 gjelder kvote for betinget skadefelling i perioden 1. juni -15. februar.

Innstilling fra sekretariatene i region 4 og 5

Forslag til vedtak:

I. Om nemndenes myndighet

Roviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger. Også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med en faktor på 0,5. I siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av ulv, som er utgangspunkt for vurdering av beslutningsmyndighet, fremgår det at det var påvist 5 helnorske ynglinger og 6 i svensk-norske grenserevir i 2018 (rapport fra 11. juni 2019).

Roviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rovviltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra den foreliggende dokumentasjon om bestandssituasjonen for ulv, basert på oppdatert kunnskap per 20. mars 2020, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med ulv tidligere år, finner rovviltnemndene at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 8 ulver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil 8 ulver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Det fastsettes en kvote på 8 ulver for betinget skadefelling i perioden 1. juni 2020 – 15. februar 2021.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009, jf. § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005.

Rovviltnemndene har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltnemndene anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, kommer derfor ikke til anvendelse. Nemndene anser at en kvote på 8 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemndene anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedlegg: [Ulv i Norge pr. 20. mars 2020. Foreløpige konklusjoner vinteren 2019-2020.](#)